

GREŠNICI

Ušli su. Majka, otac i kći. Delija je ostala budna da bi ih čula kada uđu, mada ionako ne bi spavala, pošto joj je s godinama sve teže polazilo za rukom da prizove san. Katkad bi zaspala i ne znajući i budila se u onaj turbobni čas pred samu zoru, te bi došetavši do prozora spazila svog psa kako izviruje iz živice podignutih ušiju što oslušuju prvi, jedva čujan zvuk iz kuće, i gleda u nju značajno, moleći je da siđe, otvori ulaz u dvorište i posluži uobičajeno sledovanje čaja s mlekom.

Ponekad bi popila tabletu za spavanje, mada je zazirala od prepuštanja na milost i nemilost bilo kom leku, da bi potom dodatno zastrepela od pomisli da jednoga dana možda neće moći ni da ga priušti. Tokom tih noći probdevenih širom otvorenih očiju, molila se ili bar pokušavala, ali je molitva, kao i san, čilila baš u trenu kada je trebalo da se približi svome Tvorcu. Molitve su silazile s usana, ali više nisu izvirale iz najdubljeg kutka duše. Onaj duboki sklad koji je nekad postojao između nje i Boga nestao je.

Zato je noću, budna, u mislima koračala kućom i razmišljala o radovima koje će vremenom preduzeti – staviće nove tapete u gostinskoj sobi, gde su postojeće ružičaste bile zamuzgane oko prozorskog okna, te je ono bilo uokvireno smeđim mrljama od stalne vlage. Zatim, u praznoj sobi gde je držala jabuke, tapete su nalepljene naopako i sve ove godine nijedan posetilac nije primetio da žirovi i kolibriji stoje naglavačke. Možda će i njih zameniti, tek toliko da doskoči onim fušerima što su ih rđavo nalepili. Delija beše žena koja je volela da uvek bude u pravu. Nije li to čudno, toga dana kada su tapete postavljane otišla je u grad do vidovnjaka da se posavetuje oko izvesnog problema i tada joj je rečeno da se vrati kući i da će zateći te ptice i žirove naopako i, na njezin užas, tako je i bilo. U drugim delovima kuće zamišljeni radovi bili su manjeg obima – možda će staviti nov komad linoleuma pred ulazna vrata, ne bi li poštedela pločice teških cokula i gumениh čizama. Ribanje joj je u ovim godinama teško padalo, pre svega zbog krstâ. Bilo je tu i sitnijih novina, poput novih peškira, grubljih i finijih kuhinjskih krpa. Krpe su se osećale na mleko, ma koliko ih potapala ili iskuvala. Osećao se taj nakiseli, ustajali miris.

Miris je bio Delijino najistančanije čulo, pa je po dolasku novih gostiju toga jutra na ženi nanjušila parfem, na kćerki isti takav, mada naizgled nisu imale ništa više zajedničko. Kćerka, Samanta, bila je kočoperna, kose ofarbane u nijansu karamele, očiju suženih kao da u glavi vrši neki proračun, a zapravo je jedino mislila: „Vidi me, razmazi me“. Njena duga kosa beše njeno glavno oružje, te je njome vitlala oko stola dok je proučavala tapete i zurila u sliku iznad niske otvorene police za drangulije, na kojoj grupa maca pokušava da pomeri kazaljke sata bliže vremenu hranjenja. Stalno je nutkala roditelje kolačem s glazurrom, jer je njam njam. Iako je u cenu sobe bilo uključeno samo noćenje s doručkom, Delija je imala običaj da svoje goste po dolasku posluži šoljom čaja i s ono malo kolača što bi se zateklo u kutiji. Samantina kratka suknja skretala je pažnju na njene butine, koje su u čara-

pama od čipke boje bele kafe bile nalik stubovima od čvrste nugat smese. Na stopalima je imala cipele u dve boje s kopčom preko risa. Majka je bila crnpurasta i punačka i imala je običaj da dodiruje kćer kad god bi ova poskočila u iznenadnom nastupu ushićenja. Otac je pušio lulu. Beše to naočit čovek, visok i povučeni, i sličio je nekakvom profesoru.

Nakon što su se okrepili čajem i kolačem, umolili su za korpu za piknik s nešto sendviča i tvrdo kuvanih jaja, pošto su planirali izlet brodom. Tada im je objasnila da se za večeru moraju sami snaći, jer ona zapravo nudi samo noćenje s doručkom.

Pošto su se vratili, iza ponoći, čula ih je kako ponavljaju: „Psss, psss, psss“, dok su se penjali uz stepenice. Na smenu su išli u kupatilo. Morala je priznati da se, sudeći po koracima, svojski trude da budu tihi, sve dok se nije začulo cangr, cangr. Pretpostavila je da je stradala njena porcelanska šolja za zubne četkice. Ta šolja, krem boje ukrašena zelenim kanelirama i malenim venčićima deteline, bila joj je draga, pa htela da ustane i suoči se s njima, ali nešto ju je zaustavilo. Uostalom, nije imala kućnu haljinu. Da li će oni biti zaogrnuti u kućne haljine? Nedostaje joj ta šolja, ožaliće je. Njene su stvari postale njeni verni sledbenici, sada kada je sve ostalo nestalo ili se razvejalo. Znala je, o da, znala je da detinja ljubav vremenom bleđi i gubi postojanost, pomalo nalik odevnom predmetu koji se pere i pere, sve dok ne ostane tek nagoveštaj njegove prvobitne boje. Njihova kći, njihova Samanta, uskoro će postati takva, otperjaće čim otkrije nova interesovanja, momke i ostalo.

Roditelj je smestila u plavu sobu, bračnu sobu koju je nekoć delila s mužem, gde su rođena njena deca i gde je, kako su godine odmicale, noći provodila tek koliko je neizbežno, obilazeći muža samo kada je primorana i potom se temeljno perući i zapirajući. Petoro dece je dovoljno za bilo koju ženu. Četvoro se razbežalo, jedno je mrtvo, a tu je i snaja koja je njenog sina pretvorila u oličenje nezajažljivosti. Ipak, ne sme im suditi previše strogo, niti imati prevelika očekivanja. Devojke bi se setile tu i tamo, šaljući poklone, naročito najmlađa, i sledeći put kada je pitaju šta želi za rođendan tražiče kućnu haljinu da može da izađe pred svoje stanare u odsudnom trenutku.

Sobe je izdavala jedino leti, delimično zato što su u tom periodu dolazili turisti, ali i zbog toga što bi zimi zagrevanje čitave kuće bilo pravo rasipništvo, pošto je nafta tako skupa. Štaviše, goste nikad nije primala na boravak duži od dve ili tri noći, bojeći se da bi se mogli osiliti i previše odomačiti, te da bi krenuli da otvaraju ormane s odećom, zaviruju u fioke i razgledaju njene uspomene: maramice s izvezenim izrekama, haljinu za igranku i kratki kaputić boje lavande, crnu čipkanu lepezu s drškom od ebanovine. Drugi razlog bio je prikriveniji. Pribojavala se da će joj prirasti srcu i da će ih pozvati da ostanu, samo da joj prave društvo. Prihodima od letnjih gostiju renovirala je kuću i čitav posed, a jedini luksuz koji bi sebi priuštila bila je velika limena kutija keksâ s džemom od malina i kremom od jaja, za kojima je osećala neobuzdanu potrebu.

Da, par je bio u njenom bračnom krevetu, širokom krevetu s rasklimatanim uzglavljem od hrastovine i jorganom roza boje koji je prošila tokom perioda zaruka, svakim bodom ušivajući u njega svoje snove. Zamisljala ih je, muža nalik profesoru i punačku ženu, kako leže jedno uz drugo, dok se četvrtasti jastučići na jorganu dižu i spuštaju u ritmu njihovog disanja, i setila se kako je taj jorgan grčevito stiskala dok je njen muž gnevno i bez imalo ljubavi s njom vodio ljubav. Kako su godine prolazile unekoliko je smekšao, a nakon svoje pedeset pete nije okusio ni kap alkohola, pa mu je za uzvrat ugađala kuvajući mu čaj u svako doba.

Samanta verovatno nije spavala, već oblikovala obrve ili četkala dugi slap kose, četkala ga polako, i možda se gledala u ogledalu na ormanu, diveći se svojoj obloj, čvrstoj silueta pod kratkom spavaćicom. Nakon što su otišli na večeru, zavirila im je u sobe. Nije im zagledala u kofere, to joj je bilo ispod časti, ali je pregledala ponešto od njihovih stvari – ženinu nisku bisera, njene pomade i tamnosmeđu mrežu za kosu koja je pritajeno ležala uz muževljeve lule od raznobojnog drveta, i kraj njih zamotuljak duvana zemljanog mirisa. Njihov novac, njihov engleski novac, bio je poslan u dve uredne gomile, njegov novac i njen novac, tako se Deliji činilo. Na devojčinom stolu za šminkanje zatekla je jedino četku za kosu, štapiće sa uši i flašicu bebi-ulja. Vazdušasta roza spavaćica bila je rasprostrta na jastuku i delovala je kao da je živa, ili navučena na lutku.

San joj nije dolazio na oči.

Ustala je, u nameri da ode i pogleda razbijenu šolju za četkice, ali čim je došla do vrata nešto ju je zaustavilo. Uplašila se da će je čuti i najednom kuća kao da je postala njihova. Ovi joj se gosti iz nekog razloga nisu posve dopadali, bili su isuviše ljubazni u međusobnom ophođenju i trubili su o tome kako se sjajno provode na odmoru; da, zbog nečeg su je ispunjavali nelagodom. Hodala je nervozno gore-dole po sobi. Nije mogla da izađe u hodnik i prošeta, po navici, i spusti ruku na hladnu gipsanu statuu Device Marije, moleći je za zaštitu.

Tačno pola sata nakon što su pošli na počinak, desilo se. Začula je škripu, potom su se devojčina vrata lagano otvorila, pa je pomislila da joj treba kupatilo, ali ju je umesto toga čula kako na prstima odlazi do roditeljske sobe, zatim se začulo lupkanje, čitava serija lakih, začikavajućih udaraca, ne lupanje bolesnog ili uznemirenog deteta, ne lupanje deteta koje se uplašilo mraka ili prepalo kreštanja vrane u dimnjaku, ni nalik tome, i za nekoliko trenutaka, Deliji je puklo pred očima. Celo telo joj se ukočilo u gađenju. Čula je devojkicu kako ulazi u njihovu sobu, a onda je ustala iz kreveta, uhvatila se za kvaku na vratima, otvarajući ih vrlo polako, prelazeći bosonoga preko odmorišta, ka njima, bez ikakve predstave šta će tačno učiniti. Cela je kuća osluškiivala. Nije se čuo razgovor, a ipak neka se grozota unutra zbivala, čuli su se šapati i kikotanje i potcikivanje. Ništa nije mogla da vidi, ali njene oči skoro da su uspevale da proniknu kroz panelna vrata kao da su prozirna, te ih je zamišljala, njihove ruke, njihova usta, njihove udove kako posežu jedni za drugima. Nisu se usudili da upale svetlo. Devojka je verovatno bila naga i podatna, prepuštajući se njihovim dodirima, dok je muškarac miluje na jedan način, žena na drugi, i znala je da će nedugo potom prizor dostići vrhunac razvratu. Biće prinuđena da uđe i zatekne ih usred tih orgija – muškarca, gospodara u svome haremu, kako je opkoračio devojkicu koja nipošto nije njegova kći, ženu kako ih ispomaže, jer je to najsigurniji način da zadrži muža. Ta im nije nikakva kćerka. Možda je neka stoperka koju su povezli, ili su pak dali oglas, lukavo sročeni, u lokalnim novinama u Midlandsu u Engleskoj, odakle su došli, kao što tvrde. U toj sobi postoji žarač, položen u kantu s ugljem, ostao tu od pre trideset godina kada se oporavljala od poslednjeg porođaja, i već je zamišljala kako zamahuje i prelama ga preko njihovih golih, uskomešanih tela. Šta ju je zadržalo nije ni sama znala. Ništa je nije sprečavalo da uđe, a ipak je posustala. Zatim su usledili usklici, tri zvuka različite visine – ženin glasan i slavodobitan, devojčin bespomoćan, skoro kao da plače, i muškarčev nalik glasanju magarca u divljini okruženog ženkama. Pohitala je nazad u svoju sobu i sela na ivicu kreveta, drhtu-

reći. U malenoj okrugloj kutijici u fioci pokraj kreveta napipala je tabletu za spavanje tirkizne boje, iste kao more na razglednici koju joj je najmlađa kćerka jednom poslala s letovanja na obali. Prepolovila ju je štednje radi, kao što je uvek činila. Prašak je na njenom jeziku ostavio gorak, otrovan ukus, a nije imala čašu vode da ga spere.

Uspela je da zaspi, a snova je potom bilo i previše. Bila je u grupici žena što je upravo trebalo da poziraju pred dva muška fotografa, i koje očigledno behu suparnice jer su se koškale i gurale se jedna pred drugu. Kada je trebalo načiniti fotografiju, naređeno im je da se razodenu, ali ona nije mogla, niti je htela. Odlučno je odbila da skine potkošulju od grubog, neizbeljenog platna. Žena kraj nje, u kojoj je prepoznala Eli, lokalnu krojačicu, skinula se i šepurila okolo kao kakva raspusnica. Zatim se san najednom promenio. Bila je sama u ogromnom crkvenom zdanju, velelepnom, ali ogrezlom u greh. Svecima, Josipu, Judi Tadeju, Antunu i Tereziji od Deteta Isusa, nedostajale su odore, a kao da se time ne bogohuli dovoljno, sveštenik je pevao pohotnim glasom, kao da su u bašti neke pivnice. Potom je ministrant u crvenom ogrtaču krenuo da poskakuje unaokolo i pije vino iz pehara. Bila je ubeđena da nije u pitanju san, a ipak je bio. Kada se naglo probudila, najednom se setila svojih gostiju, njihovog dahtanja, noćasnijih poganih zbivanja i kako će morati da priži režnjeve slanine i jaja i kobasice za njihov gnusni doručak.

Na brzinu se obukla, petljala s čarapama koje su odbijale da budu navučene uobičajenom brzinom, a kosu je s obe strane nemilosrdno podigla češljicama.

Doručak je bio postavljen, čekajući ih da siđu – pržene mesne preradevine i jaja, pun čajnik, bokal vrele vode, bokal instant kafe. Ostavila im je i posudicu s mandarinama. Trebalo je da se posluže sami. S gostima je imala običaj da se zadrži u prostoriji za doručak i čuje ponešto o udaljenim krajevima – koralnim grebenima, ili drastično različitim klimatskim uslovima u raznim delovima Australije, ili planini Tejbl¹ kod Kejptauna, gde kondenzovana vlaga stvara oblačice koji prekrivaju visoravan na vrhu poput stolnjaka. Ali s ovom ovde družinom nije razgovarala, nije čak ni promolila glavu kroz vrata da pita da li žele još tosta ili kafe.

A kada su krenuli da odlaze, konačno im se osvetila. Sedeli su tako, slika i prilika porodične uljudnosti, sa svojim prtljagom, žena s koferom od grubog crnog tekstila, devojka sa svojim plavim ruksakom, i muž sa smeđom aktaentašnom. Naplatiće im, reče, samo jednu sobu, jer, ako se ne vara, samo su jednu sobu u potpunosti koristili. Bilo je očigledno da su je razumeli, ali su ipak odlučili da ne odreaguju, i to ju je rasrdilo. Muž joj je pružio novčanicu od pet funti, dve od jedne i nešto sitnine, što je bilo dovoljno za troškove obe sobe. Insistirala je da im vrati višak, ali je on odbio, a žena ga je podržala. Tada su svi postali poprilično zajedljivi. Muž je izrazio negodovanje zbog nedovoljnog broja peškira u kupatilu, a što se tiče staromodnog, razdrndanog lanca od vodokotlića, to je valjda još iz vremena Potopa. Kćerka se podrugljivo smeškala dok je sisala sok iz malenih kriški mandarine. Na kraju, muž joj je tutnuo tri novčanice i novčiće u duboki džep ogrtača, a ona ih je, ne želeći da njihova bude poslednja, zafrljačila duž pošiljane staze, iz zgloba, kao da baca laso. Novčići su se presijavali na jarkom jutarnjem suncu.

Prošavši već kroz kapiju, roditelji su trpali koferu u prtljažnik, dok je kći dotrčala nazad i pokupila novac, a zatim se isplazila u bezobzirnom prkosu.

¹ „Table“ (engl.) znači „sto“. (Prim. prev.)

Gledala je za njima sve dok se automobil nije izgubio iz vida. Zatim se srušila u travu i zaplakala. Plakala je iz dubine svoga bića. Zašto je plakala? Zašto plačem, zapitala se naglas. Nije zbog njih, niti zbog opšte neprijatnosti koja je obeležila proteklu noć. Plakala je zbog sebe same. Srce beše zazidala davnih dana, zaboravivši sitnice, sitna zadovoljstva, kompromise koji čine život. Zaboravila je čak i na sopstvene grehe.

Trava beše meka i svilenkasta, ne suviše suva, nahranjena kišom i povremenim sunčanim periodima.